

Rapport 2022:1

Sköldkörtelsjukdomar

En analys av synpunkter och
klagomål inkomna till
Patientnämnden i Jämtlands län

Innehåll

SAMMANFATTNING	2
BAKGRUND	3
METOD	3
Vad handlar klagomålen om?	4
Synpunkter relaterade till läkemedelsbehandling	4
Att inte känna sig delaktig i vården	5
SLUTSATSER	6
TIDIGARE RAPPORTER FRÅN PATIENTNÄMNDEN	7

Text/Analys: Ulrika Eriksson
Patientnämndens förvaltning, Region Jämtland Härjedalen, Box 654, 831 27 Östersund.
E-post: patientnamnden@regionjh.se

För information, kontakta:
Patientnämndens ordförande: kia.carlsson@regionjh.se
Förvaltningschef: ulrika.eriksson@regionjh.se

Sammanfattning

Bakgrund

Patientnämnden i Region Jämtland Härjedalen har gjort en sammanställning av de 33 klagomål och synpunkter på hälso- och sjukvården och tandvården som framförts av personer med sköldkörtelsjukdom under perioden 2016-01-01-2022-11-09.

Urvalet bestod av 23 kvinnor och 10 män, där personerna var i åldern 25-83 år (medelålder 58 år). Merparten av synpunkterna berör primärvården (16), följt av område medicin (6), kirurgi (6) och psykiatri (3).

Resultat

Synpunkter relaterade till läkemedelsbehandling. Flera klagomål handlar om att patienter önskar behandlas med sköldkörtelextrakt, vilket är ett licenspreparat, men nekats det. Personerna beskriver att detta upplevs som ojämnt då det finns andra regioner som förskriver licenspreparatet.

Andra läkemedelsrelaterade synpunkter handlar om synpunkter på ordination och dosering av läkemedel, där personerna fått besked om att läkemedelsdosen ska höjas eller sänkas, men att de motsätter sig det. Patienterna upplever att de inte görs delaktiga i beslutet. Personer beskriver även att de felmedicinerats, och att det brister i läkemedelsuppföljning.

Att inte känna sig delaktig i vården. Många synpunkter som framförs till patientnämnden handlar om att personer med sköldkörtelsjukdom upplever sig missförstådda, misstrodda och att de inte tas på allvar av vården. I flera patientberättelser framgår en undran om det har att göra med att det är en "kvinnosjukdom", och att vården med andra ord är ojämn. Det beskrivs att det saknas kompetens inom primärvården för att ge den vård och behandling som personerna upplever att de behöver, vilket i vissa fall leder till att de söker vård på annat sätt, exempelvis via privata nätläkare.

Slutsatser

Ett upprättat patientkontrakt ökar möjligheterna för patienter att känna sig delaktiga och informerade i beslut och behandling. Ett patientkontrakt är en gemensam överenskommelse mellan patient och vårdgivare som syftar till att säkerställa delaktighet, samordning, tillgänglighet och samverkan, med patientens perspektiv som utgångspunkt.

Bakgrund

Patientnämnden tar emot synpunkter och klagomål från patienter och närstående avseende hälso- och sjukvård och tandvård i Region Jämtland Härjedalen samt hälso- och sjukvård som bedrivs av länets kommuner. Patientnämnden har ett lagstadgat uppdrag¹ att bidra till kvalitetsutveckling och hög patientsäkerhet genom att analysera inkomna klagomål och synpunkter. Fördjupade analyser ska göras utifrån speciella problemområden och analyserna ska föras vidare och tillvaratas av hälso- och sjukvårdsorganisationen.

Sköldkörteln är en körtel som sitter på framsidan av luftstrupen. Den bildar hormoner som påverkar kroppen på olika sätt, bland annat reglering av ämnesomsättningen². Sjukdomar som drabbar sköldkörteln är framför allt:

- Hypotyreos, underproduktion av sköldkörtelhormon. Förekommer hos ungefär 4 % av befolkningen och är betydligt vanligare hos kvinnor än hos män^{2, 3}. Under 2017 behandlades nästan 460 000 personer i Sverige med läkemedel mot hypotyreos. Det gör hypotyreos till en av de stora folksjukdomarna⁴.
- Hypertyreos innebär överproduktion av sköldkörtelhormon. Hypertyreos förekommer hos runt 0,7 % av befolkningen och är vanligast hos kvinnor^{2, 3}.
- Struma, förstorad sköldkörtel².
- Sköldkörtelinflammation².

Enligt Socialstyrelsens statistikdatabas för diagnoser framkommer att det under 2021 genomfördes närmare 600 besök inom den öppna specialiserade vården i Jämtlands län med anledning av sjukdomar i sköldkörteln⁵. Motsvarande siffror för primärvården har inte hittats.

Syftet med analysen är att synliggöra klagomål och synpunkter på hälso- och sjukvården och tandvården som framförts av personer med sköldkörtelsjukdom.

Metod

Sökningar i patientnämndens dokumentationssystem gjordes för perioden 2016-01-01-2022-11-09, med följande fritextsökningar: *sköldkörtel*, *hypertyreos*, *hypotyreos*, *struma*, *tyroidea*. Totalt identifierades 33 (23 kvinnor och 10 män) inkomna synpunkter och klagomål, där personerna var i åldern 25-83 år (medelålder 58 år). Merparten av synpunkterna berör primärvården (16), följt av område medicin (6), kirurgi (6) och psykiatri (3). Tabellen nedan presenterar fördelningen av antalet patientnämndsärenden per år.

¹ SFS (2017:372) Lag om stöd vid klagomål mot hälso- och sjukvården

² 1177.se. Sköldkörteln. Hämtat 2022-11-15 på <https://www.1177.se/sjukdomar--besvar/hormoner/skoldkorteln/>

³ Nationellt kliniskt kunskapsstöd. Hypotyreos, Hypertyreos. Hämtat 2022-11-15 på <https://nationelltkliniskt-kunskapsstod.se/>

⁴ Socialstyrelsen (2018) Kvinnor med sköldkörtelproblematik. Redovisning av läkemedelsstatistik 2006–2017. Hämtat 2022-11-15 på www.socialstyrelsen.se

⁵ Statistikdatabasen. Hämtat 2022-11-10 på www.socialstyrelsen.se

År	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022*
Antal	8	8	3	2	0	8	4

* Tom. 9 november

Vad handlar klagomålen om?

Synpunkter relaterade till läkemedelsbehandling

Flera klagomål handlar om att patienter önskar behandla sin hypotyreos med sköldkörtelextrakt, vilket är ett licenspreparat, men nekas det. Personerna beskriver att detta upplevs som ojämnt då det finns andra regioner som förskriver licenspreparatet.

VILL HA LICENSPREPARAT (SKÖLDKÖRTELEXTRAKT) UTSKRIVET, MEN ANSVARIG LÄKARE VILL INTE ORDINERA DET MED ANLEDNING AV ATT DET INTE ÄR FÖRENLIGT MED VETENSKAP OCH BEPRÖVAD ERFARENHET.

HAR MEDICINERAT FÖR SKÖLDKÖRTELSJUKDOM I MÅNGA ÅR. MÅR INTE BRA OCH VILL GÄRNA PROVA NATURLIGT SKÖLDKÖRTELHORMON, SOM ÄR ETT LICENSPREPARAT. PATIENTEN BESKRIVER ATT REGIONEN ÄR EN AV FÅ SOM INTE SKRIVER UT DET PREPARATET OCH UPPLIVER DET SOM OJÄMLIKT. VILL ATT PATIENTER SKA FÅ VARA DELAKTIGA I BESLUT.

Andra läkemedelsrelaterade synpunkter handlar om synpunkter på ordination och dosering av läkemedel, där personerna fått besked om att läkemedelsdosen ska höjas eller sänkas, men att de motsätter sig det. Patienterna upplever att de inte görs delaktiga i beslutet. Personer beskriver även att de felmedicinerats, och att det brister i läkemedelsuppföljning.

KVINNA MED SKÖLDKÖRTELSJUKDOM OCH MEDICINERAR MED TVÅ OLIKA LÄKEMEDEL. LÄKARE VILL SÄNKA DOSEN FÖR DET ENA LÄKEMEDEL PÅ RISK FÖR OÖNSKADE BIVERKNINGAR, MEN KVINNAN VILL INTE ATT DET GÖRS.

FÅTT BESKED ATT LÄKEMEDELSDOSERINGEN KOMMER ÄNDRAS MED MOTIVERINGEN ATT PATIENTENS VÄRDEN VISAR PÅ ÖVERBEHANDLING OCH ATT FORTSATT DOSERING KAN ÄVENTYRA PATIENTENS HÄLSA. PATIENTEN SJÄLV KÄNNER ATT HON KAN SIN SJUKDOM SÅ BRA OCH ATT HON HAR BLIVIT "SPECIALIST" INOM SITT OMRÅDE.

Att inte känna sig delaktig i vården

Många synpunkter som framförs till patientnämnden handlar om att personer med sköldkörtelsjukdom upplever sig missförstådda, misstrodda och att de inte tas på allvar eller görs delaktiga i vården. I flera patientberättelser framgår en undran om det har att göra med att det är en "kvinnosjukdom", och att vården med andra ord är ojämlig ur ett könsperspektiv.

Det beskrivs att det saknas kompetens inom primärvården för att ge den vård och behandling som personerna upplever att de behöver, vilket i vissa fall leder till att de söker vård på annat sätt, exempelvis via privata nätläkare.

BESKRIVER BRISTFÄLLIG KUNSKAP HOS PRIMÄRVÅRD, BYTT HÄLSOCENTRAL FLERA GÅNGER. BESKRIVER ATT VÅRDEN INTE BEDÖMER HENNE SOM SJUK OCH ANSER ATT HON HAR NORMALA VÅRDEN, TROTS ATT DET INTE STÄMMER. HAR NU FÅTT TIPS OM PRIVAT NÄTLÄKARE SOM HAR AVTAL MED ANNAN REGION. PATIENTEN BESKRIVER HON DÅR BEMÖTS MED KOMPETENS OCH FÖRSTÅELSE. VILL BELYSA ATT DET FINNS BRISTANDE KUNSKAP OCH TILLGÄNGLIGHET I REGIONEN SOM GÖR ATT PATIENTER TVINGAS SÖKA VÅRD PÅ ANNAN ORT, VILKET LEDER TILL ÖKADE KOSTNADER BÅDE FÖR ENSKILD OCH REGIONEN.

HAR LÄKEMEDELSBEHANDLAD SKÖLDKÖRTELSJUKDOM SEN MÅNGA ÅR. HAR NU UPPTÄCKT ATT HON HAFT ETT FÖR HÖGT AUTOIMMUNT VÄRDE SOM HON INTE FÅTT KÄNNEDOM OM, VISSTE INTE ENS ATT PROVET TOGS. HON BESKRIVER EN KÄNSLA AV OBALANS I KROPPEN SOM PÅVERKAR MÅENDE OCH ORK. HON BAD ATT FÅ KOLLA DESSA PROVER IGEN, MEN FICK INTE GEHÖR FÖR DET. VALDE DÅ PRIVAT PROVTAGNING OCH PRIVAT LÄKARE. HON BESKRIVER EN KÄNSLA AV ATT PRIMÄRVÅRDEN SAKNAR KUNSKAP OCH MÖJLIGHET ATT GE STÖD I ATT SE HELA MÄNNISKAN. SAKNAR STÖD FRÅN PRIMÄRVÅRDEN. HON VILL FÅ FÖRSTÅELSE OCH BELYSA ATT DET ÄR EN STOR PATIENTGRUPP SOM FAR ILLA I VÅRDEN, FRÄMST KVINNOR.

UPPLEVER ATT PRIMÄRVÅRDEN HAR BRISTER I KUNSKAP SKÖLDKÖRTELSJUKDOMAR OCH ATT DE INTE LYSSNAR, HON KÄNNER SIG INTE TAGEN PÅ ALLVAR. UPPLEVER OJÄMLIKHET I LANDET ANGÅENDE REKOMMENDERADE LÄKEMEDEL. UNDRAR OM DET ÄR SÅ FÖR ATT DETTA ÄR EN "KVINNOSJUKDOM". EFTERFRÅGAR INDIVIDANPASSAD VÅRD.

HAR BESVÄR MED SKÖLDKÖRTELN, OCH UPPLEVER EN KRAFTIG FÖRSÄMRING I SIN HÄLSA. INSATT PÅ LEVAXIN MEN UPPLIGARE INTE ATT HEN FÅR HJÄLP ATT PROVA UT YTTERLIGARE BEHANDLING. "JAG FÅR KÄMPA, BLIR INTE TAGEN PÅ ALLVAR, LÄKARNA VÄGRAR LYSSNA PÅ MIG, DE HAR INTE TRÄFFAT MIG OCH SETT HUR JAG SER UT NU, SPRUCKNA NAGLAR, EN KRAFTIG ÖVERVIKT, KONSTANT TRÖTT, ONT I LEDER, JAG ÄR ALLDELES FRASIG I HUDEN, HAR

SÖMNAPNÉ". KÄNNER SIG IGNORERAD OCH FÅR INTE VARA DELAKTIG I VÅRDENS BESLUT. HEN ANSER ATT UPPFÖLJNING UTEBLIR.

Slutsatser

- Flera synpunkter handlade om att patienter nekats en alternativ medicinering av hypotyreos; sköldkörtelextrakt, vilket är ett licenspreparat. Enligt Statens Beredning för medicinsk och social utvärdering (SBU) konstateras att det råder en vetenskaplig kunskapslucka vad gäller behandling med sköldkörtelextrakt jämfört med syntetiska medel, i samband med hypotyreos⁶.
- I resultatet framkom att personer med sköldkörtelsjukdom upplevde att de inte gjordes delaktiga i vården, och att de inte togs på allvar. I Socialstyrelsens nationella handlingsplan för patientsäkerhet⁷ står följande: *"Att kunna vara delaktig i sin vård kräver kunskap och insikt. Patienten behöver därför få god och anpassad information om bland annat sin vård och behandling och om eventuella risker. Kommunikation och dialog är centralt. Det innebär att alla som arbetar i vården behöver involvera och efterfråga patientens synpunkter, möta patienten med empati och dela med sig av sin kunskap (s. 34)."*
- Ett upprättat patientkontrakt ökar möjligheterna för patienter att känna sig delaktiga och informerade i beslut och behandling. Ett patientkontrakt är en gemensam överenskommelse mellan patient och vårdgivare som syftar till att säkerställa delaktighet, samordning, tillgänglighet och samverkan, med patientens perspektiv som utgångspunkt⁸.

---

⁶ Statens Beredning för medicinsk och social utvärdering (2018) Behandling med en kombination av syntetiska sköldkörtelhormoner (T4 + T3) alternativt sköldkörtelextrakt vid hypotyreos.

⁷ Socialstyrelsen (2020) Agera för säker vård. Nationell handlingsplan för ökad patientsäkerhet i hälso- och sjukvården 2020–2024.

⁸ Sveriges Kommuner och Regioner. Patientkontrakt. Hämtat 2022-11-16 på www.skr.se

Tidigare rapporter från Patientnämnden

- Patienters och anhörigas synpunkter gällande information i vården (2017:1)
- Vårdens tillgänglighet och organisation: patienters och anhörigas synpunkter (2017:2)
- När barnet är patient: Närståendes synpunkter på vården (2018:1)
- Patienters synpunkter på cancervård (2018:2)
- Patienters och närståendes synpunkter på psykiatrisk vård (2018:3)
- Patienters synpunkter gällande läkemedel (2018:4)
- Synpunkter på vården gällande personer över 80 år (2019:1)
- Patienters och närståendes synpunkter på sjukresor (2019:2)
- Patienters upplevelser av missade och fördröjda diagnoser (2019:3)
- Patienters och närståendes synpunkter på primärvård (2019:4)
- Långvarig smärta: patienters synpunkter på vården (2020:1)
- Graviditet, förlossning och eftervård: kvinnors synpunkter på vården (2020:2)
- Patienters och närståendes synpunkter på vården ur ett patientlagsperspektiv (2020:3)
- Patienters synpunkter gällande patientjournal och sekretess (2020:4)
- Patienters synpunkter på akutsjukvården (2021:1)